

TEORIA KARMEI ȘI A REÎNCARNĂRII

ELENA TUMANOV

Universitatea Tehnică a Moldovei

Abstract: *Reîncarnarea oferă speranță multor oameni. Dacă nu facem ce trebuie în această viață, mai avem o șansă într-o viață ulterioară. Totuși, chiar și cei care cred în reîncarnare admit faptul că marea majoritate a oamenilor nu își amintește de viața anterioară. Atunci cum putem învăța din greșelile trecute dacă nu ni le putem aminti? Se pare că facem aceleași greșeli din nou și din nou.*

De asemenea, reîncarnarea pretinde că asigură dreptatea. Conform legii karma (o lege impersonală și inflexibilă a universului), în fiecare viață primim ceea ce merităm. Faptele noastre bune atrag după ele rezultate bune, iar faptele noastre rele atrag după ele rezultate rele de la o viață la alta. Conform legii karma, nicio suferință nu este nedreaptă, pentru că niciun om nu este nevinovat. Orice suferință este bine meritată pe baza unei karme rele. Fiecare ne purtăm karma de la o viață la alta.

Cuvinte cheie: karma, reîncarnare, budism, guru, teorie, filosofie.

Teoria karmei și a reîncarnării constituie învățătura de bază a celor mai multe erezii și secte contemporane. Credința în reîncarnare a dobândit, mai ales începând cu anii '60, mulți discipoli, atât din rândul europenilor, cât și din cel al grecilor. Propaganda care i se face lucrează foarte eficient. Astfel, potrivit cu o statistică care s-a făcut la începutul anilor '90, s-a constatat că aproximativ 20% dintre greci cred în reîncarnare. Cam același procentaj, poate ceva mai mare, îl întâlnim și în țările Europei și ale S.U.A. Merită să fie consemnat faptul că la începutul secolului XX, potrivit cu datele Societății Teosofice, numai 1% dintre europeni credeau în reîncarnare. Este vorba așadar de o problemă foarte serioasă, deoarece aderarea la această credință aduce cu sine ieșirea din sânul Bisericii.

Odată cu răspândirea acestei teorii, crește și numărul ofertelor de pe piața religioasă(1), adică în spațiul sectelor contemporane. Astfel, citim: Dacă veți medita cincisprezece minute pe zi, veți putea pune la punct 10.000 de vieți(2). Credința în reîncarnare, spun ei, dă soluții la toate problemele și explicații la toate subiectele.

Teoria reîncarnării, adică credința că după moartea trupului sufletul intră în alt trup de om sau de animal, este o învățătură foarte veche, care, prin oracole, s-a răspândit în întreaga lume încă din antichitate, începând cu Babilonul, Egiptul, vechea Eladă și Roma. Adepții lui Orfeu, Pitagora și adepții lui, Platon și adepții lui, Plotin, neoplatonicii și gnosticii credeau în această teorie. În realitate însă nu era vorba de o concepție omenească, ci de o învățătură pe care diavolii, ascunși în spatele zeităților antice, o transmiteau la toată lumea prin intermediul oracolelor și al misterelor antice idolatre. Pe piața religioasă contemporană este oferită mai ales varianta asiatică a teoriei (hinduistă și budistă) și cea apuseană, de proveniență teosofică. Cât privește teoria asiatică a reîncarnării, aceasta este transmisă mai ales prin guruism. Guruismul ca mișcare nu este unitar. Deși există diferențe specifice fiecărui curent, două puncte ale învățaturii guruiste sunt comune și esențiale: cele referitoare la karma și la reîncarnare. Potrivit învățaturii despre reîncarnare, o ființă, după moartea biologică, revine la viață cu un trup nou, fie de om, fie de animal. Astfel sufletul este supus unui nesfârșit ciclu de nașteri și morți, care îi creează o continuă suferință (Samsara). Tocmai din această suferință fâgăduiește gurul că îl va elibera pe om. Aici va trebui să facem o referire la concepția pe care o au despre Dumnezeu, om și lume, grupările care adoptă teoriile karmei și reîncarnării. Puterea care îl ține pe om în robia Samsarei este legea karmei. Cuvântul karma provine din rădăcina sanscrită KRI, care înseamnă acționez, săvârșesc; înseamnă mai ales faptă. Potrivit cu această învățătură fiecare faptă bună sau rea are urmări care acționează și după moarte. Karma este totalitatea impresiilor acumulate în subconștient, care îl silesc pe om să acționeze (5). Toate acumulările de karmă din viețile anterioare sunt cele care coordonează viața unui om. Viața pe pământ trebuie să o trăiască pentru a-și ispăși karma sa. Swami (6) Abhedananda, discipol al lui Rama Krishna și reprezentant al mișcării Rama Krishna în S.U.A., spune: Orice faptă are în mod obligatoriu reacția sau efectul ei. Aceasta constituie de asemenea karma... cuvântul *karma* le cuprinde pe amândouă: cauza și efectul. În acest înțeles universal, mișcare, atracție, priză la mase, apărare... pășire, voință, speranță și orice energie a trupului, a minții și a simțurilor constituie karma. Acestea creează efecte coordonate de legea nestrămutată a cauzei. Dincolo de acest drum al legii karmei, care le străbate pe toate, nu există fericire sau nefericire(7). Satyanandashram (organizația gurului indian Satyananda care acționează și

în Grecia) menționează în acest sens: îmi pot depărta durerea pentru o perioadă, dar, dacă nu o primesc în această viață, va trebui să iau un alt trup ca să sufăr această durere. În această lume toți trebuie să sufere din pricina karmei care a fost acumulată în viețile anterioare (7). Problemele și suferințele omenești se datorează tocmai acestei „legi” a karmei, care îl silește pe om să revină la viață printr-o nouă încarnare și să creadă că toate evenimentele pe care le trăiește sunt o realitate și nu o înșelare. Există durere, dualitate, reîncarnare, karma.

Karma înseamnă acțiune, iar acțiunea nu poate fi evitată. De aceea omul nu poate evita acumularea de karmă. Câtă vreme există răsuflare în trup, acțiunea sau karma predomină. Iar efectele karmei le observăm în noi înșine și în cele din urmă în societate... în consecință, trebuie să cunoaștem că atât timp cât trăim acumulăm karma. Așadar, destinul nostru este deja hotărât(8). Acestea le susține mișcarea gurului Satyananda. Sufletul își alege de mai înainte (de naștere – n. tr.) neamul, părinții, puterile și slăbiciunile trupului și minții. Își alege, de asemenea, evenimentele pe care le va trăi, precum și relațiile lui apropiate mai importante și durata vieții. Potrivit cu legea karmei toate acestea sunt stabilite de obicei înainte de naștere... Cu toate că evenimentele cele mai importante sunt determinate de mai înainte de către faptele noastre anterioare, libertatea noastră se manifestă în capacitatea noastră de a reacționa acum într-un mod diferit(9). De „legea” karmei nu poate scăpa nimeni.

Dacă un sfânt (arahat = iluminatul) reușește să ajungă la Nirvana înainte de moartea sa, acțiunile lui nu mai acumulează karma; poate face nenumărate fapte bune sau să săvârșească crime, însă faptele lui nu vor primi răsplată sau pedeapsă, deoarece s-a eliberat din ciclul (samsara) și nu se mai naște din nou (10). La acest stadiu se presupune că a ajuns gurul. Potrivit cu învățătura organizațiilor guruiste, gurul este mai presus de karma, a ajuns la înfăptuire cosmică; misiunea lui este să semene semințele pentru realizarea unei culturi spirituale universale și „să transmită cunoașterea universală discipolilor săi care și-au curățit mintea și sunt pregătiți să o primească”.

Este foarte important faptul că învățătura despre karma constituie baza misiunii și autorității gurului. Omul nu poate găsi singur „calea” care duce la eliberarea din ciclul renașterilor (samsara). Are nevoie de ajutor, iar acest ajutor îl oferă gurul.

Atunci când gurul și discipolul său sunt uniți pe plan spiritual, o mare parte din karma discipolului poate fi asimilată de guru. Dar aceasta presupune ca discipolul să uite lumea și toate lucrurile din ea, în afară de guru, care se află înaintea lui – aceasta este comuniunea pe plan spiritual(11). În felul acesta discipolul este condus treptat, prin tehnicile și metodele potrivite, la dependența totală de guru. Consecințele acestei teorii sunt distrugătoare, atât pentru om cât și pentru societate.

Dacă toate sunt determinate de karma pe care a acumulat-o cineva în viețile anterioare, atunci nimeni nu este răspunzător pentru faptele sale. Atunci toate, chiar și cele mai mari crime, sunt justificate, de vreme ce nu există în esență discernământul care să facă deosebirea dintre bine și rău. Orice lucru bun care se face cu alipire nu este în realitate un bine, deoarece produce karma, în timp ce orice lucru rău care nu se face cu alipire nu produce karma, prin urmare este considerat un lucru pozitiv. Și aceasta deoarece îl aduce, chipurile, pe om mai aproape de scopul său, care este eliberarea din ciclul chinurilor al reîncarnărilor (samsara).

Astfel se produce o răsturnare a concepției despre dreptate și morală. Potrivit cu adepții învățaturii guruiste, cel care se supune legii karmei este mai drept și mai moral decât cel care respectă cele zece porunci. Astfel, dacă cineva ajută pe semenul său aflat în suferință, participând la durerea lui, acumulează karma. Așadar fapta lui, aparent bună, în realitate este rea deoarece nu-l ajută să iasă din ciclul samsarei. Dar nici cel suferind nu este ajutat. Îl vom ajuta numai atunci când îl vom lăsa în starea în care se află, pentru a-și ispăși karma. Căci de nu și-o va ispăși în această viață, se va naște din nou pentru a o ispăși în altă viață.

Pe de altă parte, un jaf sau o ucidere care se va face „fără alipire”, adică ca și cum și-ar juca cineva rolul său pe scena unui teatru fără să se identifice cu el, este considerat un lucru bun(!), deoarece nu acumulează karma. Așadar cel care acționează astfel se apropie de împlinirea scopului său, care este ieșirea din ciclul reîncarnărilor. Unuia ca acesta nu i se poate cere socoteală de către nimeni. Cel care săvârșește o ucidere sau un furt, face aceasta ispășindu-și karma sa. Dar și victima își ispășește propria sa karmă. Și, desigur, nu ar fi putut să o ispășească fără cel care a săvârșit aceasta.

Starețul Paisie Aghioritul ne dă o frumoasă pildă pentru a descrie diferența esențială dintre un om care a fost adăpat cu rugăciunea ortodoxă și un altul care a fost adăpat cu meditația orientală. El spune: Să presupunem că un hinduist se află pe malul mării și se autoconcentrează. Dacă în momentul acela cineva se primejduiește în mare și cere ajutor, acesta va rămâne cu desăvârșire nepăsător, nu se va mișca din poziția sa ca să nu se lipsească de plăcerea ce o simte. În timp ce, dacă s-ar afla acolo un monah ortodox și ar rosti Rugăciunea lui Iisus, ar lăsa metania și s-ar arunca în mare ca să-l salveze (12). Dar să revenim. Pentru adevărarea celor de mai sus redau un text de la Satyanantashram: Nu este nevoie să constrângeți karma,

prietenia, iubirea de slavă, nici chiar mânia, nesațiul sau patima (desfrânării). Ci trebuie să trăiți o viață foarte libertină. Nu cred că omul greșește, că poate apuca pe un drum rău sau că poate deveni rău. Cred că situația în care se află a fost creată pentru a putea evolua (13).

Toate acestea răstoarnă morală, dreptatea, asistența socială și legislația, așa cum le-am observat în societățile occidentale.

Potrivit acestei învățături, toată viața noastră pe pământ are o valoare negativă și orice situație va trebui să fie acceptată în mod cu totul pasiv. În felul acesta omul se netrebnicește; paralyzează în el orice încercare de a se împotrivi nedreptății și constrângerii. I se slăbănogeste orice simțământ de responsabilitate socială. Vinovații pentru starea în care se află cei nedreptățiți sau cei care suferă sunt ei înșiși, iar nu cei care îi nedreptățesc. Așa cum scrie Borges, hinduiștii consideră mila ca fiind o ostentație, o greșală, pentru că starea nefericită nu face altceva decât să-l ajute să-și ispășească greșalele pe care le-a săvârșit într-o viață anterioară. Și orice încercare de a-l ajuta întârzie inevitabilă plată a datoriei. Din această pricină Ghandi a condamnat fondarea azilelor și a spitalelor. Credința în reîncarnare este atât de puternică în India, încât nimeni nu cere ca să fie dovedită (14).

W.T.R. Shetty observă pe bună dreptate: Teoria karmei este „o filosofie folosită pentru clasa stăpânitoare”. De ce unii ca aceștia sunt bogați? Din pricina nenumăratelor fapte bune pe care le-au săvârșit în viețile anterioare. Dar de ce săracii sunt săraci? Deoarece în viețile anterioare au făcut nenumărate crime. Ne putem oare închipui o filosofie mai plăcută în mâinile clasei stăpânitoare decât teoria karmei? (15) Și Nekkue Kestling observă: Sistemul hinduist este cel mai bun sistem feudal care a existat vreodată. Este sistemul în care păstrarea și moștenirea puterii clasei stăpânitoare a fost asigurată în mod desăvârșit, cu ajutorul concepției reîncarnării.

Varianta apuseană a teoriei reîncarnării, în contradicție cu cea asiatică, nu urmărește nimicirea vieții, nici „eliberarea” din ciclul vieților și morților succesive, ci dăruirea de „noi posibilități” prin reîncarnări succesive, astfel încât să poată fi satisfăcute toate dorințele care nu au fost satisfăcute în această viață. Adepții occidentali ai teoriei reîncarnării cred că ceea ce își doresc acum în această viață și nu dobândesc cu siguranță vor dobândi în viețile viitoare.

Concepția despre karma și reîncarnare presupune acceptarea teoriei holiste despre lume și om. Toate sunt dumnezeu. Dar acest dumnezeu se manifestă în lume mai mult sau mai puțin, potrivit cu capacitatea fiecărui individ.

„Evoluția” în cadrul nesfârșitelor reîncarnări este de fapt o evoluție prin sine, prin procese automate, mecaniciste.

La om, după ce va trece de încercarea sutelor de reîncarnări, ajunge în cele din urmă la înălțimile cunoașterii spirituale. Scopul principal al reîncarnării, spun ei, este instruirea. În acest scop venim și revenim pe pământ, nu pentru că o pricină exterioară ne obligă la aceasta, ci pentru că propria noastră conștiință, Eul nostru, are nevoie de evoluție. Mobilul care ne împinge spre reîncarnare și care ne aduce iarăși pe pământ este setea noastră interioară de experiențe, dorința noastră de a cunoaște, avântul nostru de a participa la mișcarea agitată a vieții naturale (16).

Concepția apuseană despre reîncarnare nu conduce la nelucrare, ci ea făgăduiește experiențe mai mari și deșteptarea capacităților oculte ale omului. Reîncarnarea nu continuă până la infinit. Atunci când vom fi învățați toate lecțiile care se predau în școala lumii, nu vom mai avea nevoie de reîncarnări fizice, fără numai de acele reîncarnări de bunăvoie, în care ființele superioare și perfecte vin ca niște maeștri spirituali să ajute lumea înapoiată pe calea evoluției spirituale (17).

Adepții teoriei karmei nu pot să justifice lipsa amintirii presupuselor vieți anterioare. Dacă în acestei teorii această viață ne aflăm ca să plătim karma din viețile anterioare și să „învățăm lecția” pentru a evolua, așa cum susțin ei, atunci cum se face că nu ne amintim de faptele vieților anterioare pe care plătindu-le se presupune că ne instruiem? Răspuns nu există și acest punct este unul dintre cele mai slabe ale teoriei. Pentru a se acoperi acest gol – lucru cu neputință, desigur – recurg la așa-numitele călătorii în viețile anterioare prin intermediul hipnozei. Astfel Robert Nagemy, „dascălul” organizației guruiste Viața armonioasă, susține că fiecare om a schimbat de nenumărate ori diferite roluri.

Dacă cineva primește această teorie antihristică a reîncarnării, se scoate pe sine însuși din Biserica lui Hristos, deoarece:

- a) Nu primește Simbolul Credinței în care mărturisim că Hristos a înviat din morți și că așteptăm a Doua Lui Venire. În Simbolul Credinței mărturisim două veniri ale lui Hristos, iar nu o mulțime de reîncarnări ale Lui, așa cum susțin ocultistii, care încearcă să nege unicitatea Persoanei lui Hristos și prezența Lui ca Dumnezeu și Mântuitor.
- b) Pe de altă parte, în Simbolul Credinței mai mărturisim că așteptăm și învierea noastră, precum și cea a tuturor morților și nu un ciclu nesfârșit de reîncarnări. b) Neagă deosebirea dintre Creator și

creația Sa. c) Neagă Judecata viitoare. d) Neagă unicitatea, libertatea și responsabilitatea persoanei omenеști, de vreme ce toate funcționează acolo în cadrul unei necesități oarbe. e) Neagă dragostea. Fraza *bucurați-vă cu cei ce se bucură și plângeți cu cei ce plâng* (18) este considerată de adepții karmei și ai reîncarnării nu ca virtute, ci ca o neputință și alipire față de ceea ce te împiedică să evoluezi prin sine. De asemenea, pentru noi, trupul omenesc nu este o temniță a sufletului, ci biserică a Duhului Sfânt. Viața nu este o pedeapsă sau o condamnare pentru faptele vieților așa-zise anterioare, ci un dar al lui Dumnezeu. Moartea nu este izbăvire, ci răsplata păcatului și a fost îngăduită de Dumnezeu ca nu cumva răul să fie fără de moarte. În timp ce pentru adepții reîncarnării viața este pedeapsă, iar nu moartea.

Concluzie

Din cele spuse mai sus observăm că una din consecințele învățaturii înșelătoare despre karma și reîncarnare, care spune că nu există nimeni care să ne ceară socoteală pentru faptele făcute, constituie o meșteșugire iscusită a diavolului, ucigașul de oameni, pentru a vâna discipoli. Evanghelia propovăduiește: *Iată acum este vremea bineprimită; iată acum este ziua mântuirii* (19). Acum, în această viață se hotărăște viitorul nostru veșnic. După moarte sufletul nu mai poate să se pocăiască. Dimpotrivă, sectele îi adorm pe oameni și le făgăduiesc o mulțime nesfârșită de posibilități de a-și satisface patimile lor, fără însă să mai trebuiască să dea socoteală vreodată pentru ele. Din toate cele care s-au spus până acum cred că s-au arătat destul de limpede contradicțiile și punctele slabe ale teoriei karmei și reîncarnării, care este o credință și nu o lege, așa cum încearcă discipolii ei să ne convingă.

Bibliografie

1. Acest termen a fost folosit în Grecia mai ales de Părintele Antonie Alevizopoulos.
2. Parapsihologia, vol. 1(1980). Manualul Kayce-Vulukku, nr. 2, p.51-52.
3. Acesta este termenul corect, și nu metempsihoză.
4. De la cuvântul guru care înseamnă cel care alungă întunericul.
5. Revista Yoga, nr. 1, 1980, p. 31.
6. Swami (în limba sanscrită înseamnă stăpân), titlu de respect dat în India reformatoilor religioși (n. red. rom).
7. Abhedananda, Doctrine of Karma, p. 17-18.
8. Revista Yoga, nr. 25, (1982), p. 33.
9. Revista Yoga, nr. 1, (1980), p. 7.
10. Revista Yoga, nr. 11, (1981), p. 3.
11. Idem, Filosofia universală, Atena, 1991, p. 146.
12. Jorge Luis Borges, Ce este budismul?, p. 77.
13. Satyananda, Lumină în relația dintre guru și discipol, p. 215.
14. Cuviosul Paisie Aghioritul, Cuvinte duhovnicești – Nevoință duhovnicească, Edit. Evanghelismos, București, 2003, p. 254-255.
15. Revista Yoga, nr. 4 (1980), p. 15.
16. Jorge Luis Borges, Ce este budismul?, p. 62-63.
17. W.T.R. Sheddy, Brahmanism, Bangalore, 1981, p. 19.
18. Ibidem, p. 55.
19. Robert Nagemy, Ciclul secret al vieții, p. 100 și 182.